

"Az amerikai kultúra összehoz" - Ian Anderson énekes, fuvolás

Soós Tamás 2014/27. (07. 03.)

Habár a Jethro Tull hobóköponyegét végleg szögre akasztotta, Ian Anderson szólóban folytatja a csínytevést - ezúttal a brit történelemtől, a migrációról és a klímaváltozásról mesélő Homo Erraticusszal. Identitáslopásról, alteregókról és a rock nyelvéről beszélgettünk vele.

Magyar Narancs: A Homo Erraticus elsőre ugyanolyan grandiózus konceptalbumnak tűnik, mint amelyenkből gúnyt űztetek a "gyerekzseni, Gerald Bostock által írt" Thick As A Brickkel, **hiszen nyolcezer év történelmét tekinti át** - de egy amatőr történész lázálmán keresztül, úgyhogy a koncepció most is kicsattan az iróniától.

Ian Anderson: Olyan módon kell előadni a gondolataidat, hogy lekösd az embereket: ha úgy hangzik, mint egy iskolai előadás, akkor a nebulóid elalszanak, vagy be sem jönnek az órára. Ha viszont mosollyal az arcodon, humorral tálalod, és vizuálisan is látványossá teszed, mint egy színházi előadást, akkor az emberek szórakozásként tekintenek rá, de remélhetőleg el is gondolkodnak rajta, összevetik a felvetett témákat a saját tapasztalataikkal, és átgondolják a nézeteiket arról, hogy honnan jöttünk és merre is tartunk.

MN: A lemezen sokszor utalsz az amerikai popkultúrára a "kokain kólától" a Maffiózóig, **miközben a szászokkal, a vaskorral vagy az iparosodással foglalkozó dalszövegekben Nagy-Britannia mintha nem alakítaná, hanem csak elszenvedné a történelmet. Megszállta Európát az amerikai tömegkultúra?**

IA: **Meg, de én ezt nagyszerű dolognak tartom.** A II. világháború után mindannyian nyitottá váltunk az amerikai tömegkultúrára: a nyolcvanas években, amikor először jártam Csehszlovákiában és Magyarországon, **még ott is ismerte mindenki a Coca-Colát, a Marlborót, a hollywoodi filmeket. Az amerikai kultúra összehozza a nemzeteket, az embereket, akik osztozhatnak a közös érzelmeken, történeteken, drámákon, amiket a zenéktől, a filmektől kaptak. A britek és az amerikaiak hihetetlenül sikeresen árasztották el a szórakoztatóipart és a művészeteket az elmúlt ötven évben, de ez termékenyítőleg hat, hiszen behozták a tiszta szórakoztatást. Ezért is akarom megadni az elismerést az amerikaiaknak, legalábbis a jó dolgokért, hiszen nem csak tankokkal és fegyverekkel vitték el a hatásukat más országokba.**

MN: Manapság a zombimánia hozza össze az embereket: az élőholtak a te lemezeden is felbukkannak, illetve a Walking Dead is említésre kerül, melyben a túlélőket vezető Ricket a vejed, Andrew Lincoln játssza.

IA: A Walking Dead nem a zombik miatt lett sikeres, hanem azért, ahogyan az egymásba kapaszkodó túlélők útkeresését ábrázolja a posztapokaliptikus világban, akik megtapasztalják az emberiség jó és rossz oldalát. A koncepciója - miszerint az emberek folyamatosan úton vannak, mert mindig tovább kell állniuk - hasonló az albumoméhoz, melynek középpontjában a homo erraticus, a vándorló ember áll. Ez mindannyiunk története immár 65ezer éve, amikor pár törzs elhagyta Északkelet-Afrikát, és kirajzott a nagyvilágba. Az ember oda megy, ahol nagyobb az esély a túlélésre: ez a jövő forгатókönyve is, mivel az éghajlatváltozás - legyen az ember okozta klímaváltozás vagy az elkerülhetetlen jövőbeli jégkorszak - nagymértékű migrációt fog kiváltani. A globális felmelegedés hatásai előtt még a globális lehűlését is megszenvedhetjük, ha az Izland alatti magmakamra kitör, mint pár ezer évvel ezelőtt. Egy kis sziget néhány dühös vulkánja megváltoztathatja a világunkat pár hét alatt...

MN: Míg a szövegek az emberi történelemmel foglalkoznak, a zenében a Jethro Tullé köszön vissza: a Doggerland a szintetizátor dominálta Protect And Survive-ot, a Cold Dead Reckoning lüktető ritmusa pedig a Locomotive Breath-t idézi.

IA: Szerintem egy írónak folyamatossgot kell teremtenie. Ha csak olyasmit csinálnék, amit korábban soha, az megfosztana engem a kontinuitás jóleső érzésétől. **Szeretem, ha visszautalhatok a korábbi munkáimra**, ha más kontextusba helyezve újra használhatok bizonyos kifejezéseket és elemeket. **Gondoljunk csak Cézanne-ra és a Mont Sainte-Victoire különböző változataira vagy Monet Vízililiomok című képeire: ezek a művészek nem azért festettek meg újra és újra egy képet, mert kifogytak az ötletekből, hanem mert alaposabban körüljárták bizonyos gondolataikat. Beethoven, Mozart értette ezt, ahogy én is.** Túlzásba esni viszont nem szabad: csak egy-egy apró szellemességet kell elhelyezni az előtárt festményben.

MN: A szokott egy helyett most rögtön **két fiktív személyiség maszkját is felvetted**, a Thick As A Brick időközben felnőtt "költőzsenije", Gerald Bostock mellett Ernest T. Parritt amatőr történészét is.

IA: Alteredgokat, karaktereket létrehozni az író eszköze arra, hogy ne csak a saját gondolatait tudja kifejezni. A lemezeken nem én beszélek, hanem a karaktereim:

amikor felveszem ezeket a szerepeket, olyan vagyok, mint egy beugró színész, aki elénekli a dalokat. Az ő nézeteik nem mindig az enyéim, persze előfordulhat, hogy van átfedés köztük. Valamilyen fura okból kifolyólag még mindig azt hisszük, hogy ha a pop- és rockzenében valaki "ént" mond, akkor magáról beszél. Pedig **Shakespeare ezt másképp gondolta, Quentin Tarantino szintúgy.** Nem az író, hanem a karakter a vizsgálat tárgya, és ennek a zenére is érvényesnek kéne lennie. Az E/1. perspektívát azért használjuk, hogy tekintélyt adjunk a szavainknak. A rock ebből a szempontból nagyon éretlen zene, amelyben az íróknak nem megengedett különböző karaktereken keresztül kifejeznie különböző érzelmeket és elképzeléseket. Ez azért lehet, mert a pop- és a rockzene önző kifejezési forma, amit gyakran olyanok írnak, akik ösztönösen arról beszélnek, hogy ők mit éreznek és gondolnak. Egyszer talán azonosulhatunk ezekkel az emberekkel, de ez nagyon korlátozott: az élet sokkal érdekesebb, ha nem csak magadra figyelsz, és a téged különböző emberek szemén keresztül tekintesz a világra.

MN: Sokszor hangsúlyoztad: karriered vége felé már inkább a saját neved alatt szeretnél zenélni, **rádásul sosem szeretted a Jethro Tull** nevet: megbántad, hogy egy halott emberről neveztétek el a zenekart.

IA: Az ügynökünk találta ki a nevet még 1968 februárjában. Történelem szakos volt az egyetemen, és mindent tudott Jethro Tullról, az egykor élt mezőgazdászról - mi viszont sajnos nem tanultunk róla az iskolában. Akkoriban azt hittük, sokkal jelentéktelenebb figura volt, csak sok évvel később ismertem fel, mekkora jelentősége volt Jethro Tullnak a modern mezőgazdaság metodikájának kialakításában. Amit ő csinált, nagyon közel állt a mai biogazdálkodáshoz. Nem volt jó érzés, hogy egy halott emberről neveztük el magunkat, pláne, hogy egy fontos halott emberről. Már negyven éve mondogatom, hogy a zenészkarrierem során csak egyetlen dolgot bántam meg, és ez az együttes névválasztása. Ha ennyire hangsúlyosan összekötnék egy névvel és egy identitással, attól nehéz megszabadulni. A zenére, amit íróként, producerként, hangmérnökként, előadóként csináltam a Jethro Tull név alatt, természetesen nagyon büszke vagyok. A néven nem tudok már változtatni, de az előadói karrierem utolsó éveiben nem szeretném folytatni ezt az identitáslopást, amiért felelős vagyok.

MN: Meddig fognak tartani ezek az utolsó évek, mikor leszel "túl öreg" a rock 'n' rollhoz?

IA: Remélem, nem a közeljövőben, mert a következő hónapokra rengeteg koncertem van lekötve. Nyilvánvalóan az egészségtől függ: jelenleg fizikailag rendben érzem

magam, mentálisan pedig kifejezetten élénknek. Életemnek ebben a szakaszában próbálok sok dolgot csinálni, mert tudom, hogy húsz év múlva már nem leszek rá képes. A következő két-három évben viszont még biztos, hogy meg fogom tudni csinálni azt, ami most is megy. Előbb-utóbb vége lesz, de nem szeretnék csak úgy eltűnni: nem fogok lelépni horgászni vagy golfozni, az biztos.

